

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «АРТЕМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ARTEMENKO v. UKRAINE)**

(Заява № 33983/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

7 червня 2007 року

ОСТАТОЧНЕ

07.09.2007

Це рішення стане остаточним відповідно до умов, зазначених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «АРТЕМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

У справі «Артеменко проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою у складі:

п. П.Лоренцен (*P.Lorenzen*), Голова,
п. К.Юнгвірт (*K.Jungwiert*),
п. В.Буткевич (*V.Butkevych*),
пані М.Цаца-Ніколовська (*M.Tsatsa-Nikolovska*),
п. Дж.Боррего Боррего (*J.Borrego Borrego*),
пані Р.Ягер (*R.Jaeger*),
п. М.Віллігер (*M.Villiger*), судді,
та пані К.Вестердік (*C.Westerdiek*), Секретар секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 15 травня 2007 року,
виносить таке рішення, що було прийнято того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 33983/02), поданою до Суду громадянкою України пані Наталею Іванівною Артеменко (далі – заявниця) 17 серпня 2002 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

2. Уряд України (далі – Уряд) був представлений його Уповноваженим – паном Юрієм Зайцевим.

3. 11 квітня 2006 року Суд вирішив направити скаргу стосовно тривалості цивільного провадження на комунікацію Уряду. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо суті заяви і її прийнятності одночасно.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилась у 1940 році та проживає в м. Кіровограді.

5. У березні 1996 року п. Д. подав позов проти заявниці, вимагаючи компенсації за витрати на поховання свого брата, чоловіка заявниці. 24 липня 1996 року Ленінський районний суд м. Кіровограда (далі – Ленінський суд) частково задовольнив цей позов. 12 вересня 1996 року Кіровоградський обласний суд залишив у силі це рішення.

6. 1 жовтня 1997 року президія Кіровоградського обласного суду, після подання протесту заступником голови Верховного Суду, відмінила усі попередні рішення по справі та передала справу на новий розгляд.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «АРТЕМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

7. 22 листопада 1997 року заявниця подала зустрічний позов проти Д., заявляючи, що вона мала право на власність та компенсацію у зв'язку з управлінням майном її померлого чоловіка.

8. 11 грудня 1997 року Ленінський суд відмовив у розгляді зустрічного позову, оскільки заявниця не оплатила судовий збір.

9. 18 грудня 1997 року заявниця повторно подала свій зустрічний позов.

10. 29 вересня 1998 року, на прохання заявниці, справу було передано до Кіровоградського районного суду.

11. 20 травня 1999 року провадження було поновлено.

12. 10 жовтня 2000 року, після уточнення позовної заяви п. Д., слухання справи було відкладено до 14 листопада 2000 року.

13. 14 листопада 2000 року, після внесення заявницею змін до її позовної заяви, слухання було відкладено до 11 грудня 2000 року.

14. 21 червня 2001 року Кіровоградський районний суд частково задовольнив як перший позов, так і зустрічний позов.

15. 17 жовтня 2001 року Апеляційний суд Кіровоградської області (далі – Обласний суд) вніс зміни до рішення відносно позову п. Д. Він також скасував рішення в частині зустрічного позову заявниці та передав справу на новий розгляд.

16. 27 грудня 2001 року Обласний суд передав справу до Кіровського районного суду міста Кіровограда (далі – Кіровський суд).

17. 22 березня 2002 року Верховний Суд відмовив у задоволенні касаційної скарги заявниці та залишив у силі постанову від 17 жовтня 2001 року.

18. Провадження було поновлене у Кіровському суді в червні 2002 року.

19. 23 березня 2003 року провадження було призупинено до розгляду Ленінським судом кримінальної справи, відкритої за клопотанням заявниці проти п. Д. через стверджувану підробку заповіту брата (чоловіка заявниці).

20. У квітні 2003 року заявниця подала клопотання до Кіровського суду про перегляд рішення від 21 червня 2001 року у світлі нововиявлених обставин.

21. 22 грудня 2003 року у цьому клопотанні було відмовлено.

22. У квітні 2004 року заявниця подала клопотання до Верховного Суду, вимагаючи перегляду ухвали від 21 червня 2001 року у світлі нововиявлених обставин.

23. 24 березня 2004 року Ленінський суд призупинив кримінальне провадження проти п. Д. за спливом строку давності обвинувачення. 1 червня та 7 грудня 2004 року Обласний суд та Верховний Суд відповідно залишили в силі це рішення.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «АРТЕМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

24. 15 квітня 2004 року Кіровський суд звернувся з клопотанням до Ленінського суду стосовно результату кримінального провадження проти п. Д.

25. 25 травня 2004 року цивільне провадження було поновлено.

26. 10 грудня 2004 року матеріали справи були передані до Верховного Суду для розгляду клопотання заявниці про перегляд рішення від 21 червня 2001 року у світлі нововиявлених обставин.

27. 31 жовтня 2005 року Верховний Суд відхилив це клопотання.

28. 3 січня 2006 року провадження у справі триває в Кіровському суді.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

29. Заявниця скаржилась на те, що тривалість провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», гарантованою у пункті 1 статті 6 Конвенції, який зазначає:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом,, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

30. Суд зазначає, що ця скарга не є повністю необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Більше того, він зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути оголошена прийнятною.

B. Щодо суті

1. Період, що береться до уваги

31. Суд зазначає, що провадження, яке розглядається, розпочалося у березні 1996 року і триває до цього часу. Суд нагадує, що Конвенція вступила в силу відносно України 11 вересня 1997 року. Провадження у справі було поновлено 1 жовтня 1997 року, коли президія Кіровоградського обласного суду скасувала всі попередні рішення у справі та передала її на новий розгляд (див. рішення у справі «Єманакова проти Росії», заява № 60408/00, пункт 41, рішення від 23 вересня 2004 року, та рішення у справі «Єфименко проти України», заява № 55870/00, пункт 51, рішення від 18 липня 2006 року). Таким чином, період, що підпадає під компетенцію Суду *ratione temporis*, складає дев'ять років та одинадцять місяців.

2. Розумність тривалості провадження

32. Уряд заперечив скарги заявниці, стверджуючи, що не було значних періодів бездіяльності, відповідальність за які несе держава. Згідно з твердженнями Уряду заявниця є відповідальною за певні періоди затримки у провадженні, оскільки вона подавала численні клопотання, включно з вимогою перегляду справи за нововиявленими обставинами, уточнювала свої позовні вимоги, а також подавала клопотання про призупинення провадження до розгляду кримінальної справи проти п. Д. (див. пункти 10, 20, 30, 31 та 34 вище). Уряд також зауважив, що тринадцять слухань було відкладено за клопотаннями заявниці або через її неявку. Уряд наполягав, що справа була ускладнена кількістю перерахованих вище обставин.

33. Заявниця не погодилась.

34. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись у світлі обставин справи та з огляду на наступні критерії: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади та важливість питання, що розглядається, для заявника (див., з-поміж іншого, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» [GC], заява № 30979/96, пункт 43, ECHR 2000-VII).

35. Стосовно питання складності цього спору, Суд зауважує, що він стосувався спору, що постав у контексті управління майном померлого чоловіка заявниці. Суди обґрунтовували свої рішення більшою мірою на підставі письмових доказів, що надавались сторонами. Як позов, так і зустрічний позов стосувались того ж предмета. Суд доходить висновку, що предмет судового спору, що розглядається, не може вважатися особливо складним.

36. Стосовно тверджень Уряду, що заявниця була відповідальною за певні затримки в оспорюваному провадженні, Суд зауважує, що, навіть припускаючи, що певні періоди затримки були спричинені заявницею, тривалість провадження, що підпадає під компетенцію Суду, до цього часу перевищує 9 років. Зокрема, справа розглядалася у суді першої інстанції з жовтня 1997 року по червень 2001 року, та знову, з грудня 2001 року до цього часу.

37. Суд неодноразово визнавав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, що стосувались питань, подібних до тих, що розглядаються у цій справі (див. рішення у справі «Фрідлендер проти Франції», наведене вище).

38. Дослідивши всі надані йому матеріали, Суд вважає, що Уряд не надав жодних фактів чи доказів, що могли б переконати його дійти іншого висновку у цій справі. З огляду на практику Суду у цій сфері, Суд вважає, що тривалість провадження у цій справі була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

РІШЕННЯ У СПРАВІ «АРТЕМЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

Отже, було порушено пункт 1 статті 6.

II. ЩОДО ІНШИХ СКАРГ

39. Заявниця скаржилась за пунктом 1 статті 6 Конвенції на несправедливість розгляду її цивільної справи та на упереджене ставлення до неї судів. За тим же положенням Конвенції вона скаржилась на те, що кримінальне провадження проти п. Д. було призупинено незаконно.

40. Однак, у світлі наданих йому матеріалів, Суд вважає, що вони не вказують на наявність порушення прав та свобод, викладених у Конвенції та у протоколах до неї.

41. Далі він вважає, що ці частини заяви заявниці повинні бути оголошені неприйнятними як повністю необґрунтовані відповідно до пунктів 1, 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

42. У статті 41 Конвенції зазначено:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

43. Заявниця вимагала відшкодування матеріальної та моральної шкоди, не вказуючи точної суми.

44. Уряд не надав зауважень з цього приводу.

45. Суд зауважує, що тоді коли, після отримання зауважень Уряду, заявницю було запрошено надати свої вимоги щодо справедливої сатисфакції, вона підтвердила свої вимоги, які мала на момент подання своєї заяви до Суду.

46. Суд вважає, що заявниця зазнала нематеріальної шкоди у результаті визнаного порушення (див. рішення у справі «Крячков проти України», заява № 74197/02, пункт 30, рішення від 1 червня 2006 року). Здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявниці 2400 євро з цього приводу.

B. Судові витрати

47. Заявниця не подала жодних вимог з цього приводу. Тому Суд нічого їй не присуджує.

С. Пеня

48. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу заявниці за пунктом 1 статті 6 Конвенції стосовно тривалості провадження у її цивільній справі прийнятною, а решту заяви неприйнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

3. *Постановляє*, що:

- (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявниці 2400 (дві тисячі чотириста) євро компенсації нематеріальної шкоди, з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто;
- (b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки.

Вчинено англійською мовою і повідомлено в письмовій формі 7 червня 2007 року, згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(*C.Westerdiek*)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(*P.Lorenzen*)
Голова